

خپله ادبي تنده مو دلته خړوب كړي

د سپوږمۍ كرنك

لنډۍ او ټپي

Ketabton.com

رباب زما په غير كې راكړي
زه مې د خپلې ځوانۍ ویر پكې كومه
خدای دی زما د غير رباب كړه
چې هميشه دی په مری كوتې وهمه

د کتاب پېژندنه

د کتاب نوم:	د سپوږمۍ کرنګ
موضوع:	ټپي (لنډۍ)
ليکوال:	اسمعیل خان «امینی»
کال:	۱۴۰۱ ل.ل
ډیزاین:	اسمعیل خان «امینی»
د اړیکې شمیرې:	۰۷۹۷۴۹۶۰۶۹-۰۷۶۵۶۸۲۶۱۸-۰۷۸۹۸۶۹۹۶۹
بیه:	۱۰۰ افغانۍ

لندی

لندی د پښتو د ولسي سندرو یوه ستره او مهمه برخه ده او د خلکو په سندرو کې ځانگړی جوړښت او لار لري. لندی د انسان د غوټه شویو فریادونو رینو ته ځان رسوي. لندی له سترو زړونو څخه راوتلي چې نمونه یې هم ستره ده. لندی د عشقونو او رڼونو ژبه ده او په تورو شپو کې سندري بولي، په گلابونو کې خاندی، په غوتیو کې سپرېري او د دښتو له بادونو سره ناڅي او ژاري.

د پښتو لنډیو اغېز او تاثیر دومره زیات دی چې په نورو شعرونو کې ډېر کم پیدا کېږي، په تیره بیا هغه وخت چې پښتانه زلمیان او پښتنې پیغلې او یا پښتانه شپانه په دنگو دنگو غرونو کې گرځي او دغه لندی په خوږو خوږو اوازونو او طبیعي شوق او ذوق سره وايي، نو اوربدونکي ته ښکارېږي چې د خلکو د سندرو ویل څومره خوند لري او د شعر په نړۍ کې څومره د قدر وړ دي. لندی په پښتو شاعری کې تر ټولو کوچنی شعري فورم دی، خو د مانا د ځواک او لیرد له پلوه نه یوازې په پښتو شاعری، بلکې په نړیواله شاعری کې یې ساری لیدل شوی نه دی. لندی هغه ځانگړی دایروي سر تړلی زنجیر دی چې هیڅ سر یې په بلې لندی پورې تړل شوی نه دی، یعنی هره لندی پر لومړۍ مصرې پیل او پر دویمې مصرې پای ته رسیږي چې په دې ترتیب یو مستقل او ځانگړی مطلب په لنډ ډول په کې ځای شوی او تمام شوی وي. د لندی کمال په دې کې دی چې مجموع په (۲۲) څپو یا دوو مسروو کې دروند مانیزبار او ښکلا لیردوي، د لندی لومړۍ مصره (۹) او دویمه مصره (۱۳) څپې لري، لکه:

لومړۍ مصره

چې

د

خا

لو

لنښ

ک

رې

را

غلې

دویمه مصره

زه

به

گو

مل

ته

د

خپل

يار

دي

دن

ته

خ

مه

لندی عموماً قافیه نه لري ، خو د دویمې مصرې په پای کې یوه اهنګینه کلمه لري چې د
لندی ټول اهنګ بشپړوي . هره لندی باید د زور (ه) په واول یا غږن اواز پایته رسېدلې
وي، او که په پای کې دا زور (ه) رانه شي نو اهنګ یې نیمګړی یاتې کېږي . همدارنګه
د لندی په پای کې ځینې حروف او کلمې د اواز د اوږدېدو لپاره او یا ځینې ردیفونه
لکه (مه ، ونه ، دینه ، مینه ، وینه) هم راځي ، کله هغه لندی چې د (مه) په تورو پای
ته رسېدلې وي.

رباب زما په غیر کی راګړی
زه می د خپلې ځوانۍ ویر پکې کومه
هغه لندی چې د پای توری یې (ونه) وي.
په لوړو غرو د خدای نظر وي
پر سر یې واوړې وروي چاپېر گلونه
داسې لندی چې په پای کې یې (مینه) راغلې وي.
خدای به په خپله مازدیګر کړي
د چینارو سرو ته مه خپږه مینه
هغه لندی چې وروستی توری یې (وینه) وي.
د سپینو غابنو دې برېښنا شوه
چا ویل ږلی ده په تیرا یې وروینه
او دا هم هغه لندی چې په پای کې یې (دینه) راغلی وي.
یا دې د زلفو خوشبويي ده
یا دې د عطرو په چینه لامبلي دینه

خيني داسې لنډې هم شته چې د دواړو مصر و سيلابونه يې د لنډۍ په قانون برابر وي ،
يعنې لومړۍ مصره يې (۹) او دويمه يې (۱۳) سيلابونه وي ، خو پای يې له پورتنۍ
قاعدې او قانون سره سمون نه خوري ، يعنې په پای کې يې (مه ، ونه ، دينه ، مينه ،
وينه او نور) نه وي راغلي چې دغه لنډۍ که څه هم بشپړ مطلب لري خو د لنډيو د ويلو
په ټولو طرزونو بڼه نه ويل کېږي ، په ځانگړي توگه له اکثرو سروکو سره د ويلو په وخت
کې سخته پيدا کوي او وزن له لاسه ورکوي ، خو دغه ډول لنډۍ دېرې کمې دي ، لکه:

د ازل برخې يې وېشلې
د چا يې بڼې کړې د چا شولې لوغړنې
د زړه له سوزه به نارې کړم
په اوسپلي به د اسمان ستوري نينې کړم
لنډۍ له سروکو سره هم ويل کېږي او دېر زور او په زړه پورې دود دی ، لکه:

لونگ کومه که لو مې گډ کړو
ياره تا به راولمه لونگ کومه
لاس به دې وترم په زلفو
لونگ کومه ، په لونگين به دې وهم چې مړ دې کړمه
لونگ کومه که لو مې گډ کړو
ياره تا به راولمه لونگ کومه

همدارنگه د هرې لنډۍ د لومړۍ مصرې څلورمه او اتمه څپه او د دويمې مصرې څلورمه
، اتمه او دولسمه څپه څخه وي ، لکه:

غم دې راځي بې غمه نه يم
بې غمه خدای دی بنده تل په غم کې وينه

لنډۍ ته ورته د نورو ملتونو ولسي شعرونه لکه د دري ژبې دویتې ، د روسي ژبې چستوشکی او د اسپانیایي ژبې (Cante, Jondo) زیادتره بې منظري اوازونه دي ، په دې اوازونو کې د انسان په تېره بیا د عاشق او رتل شوي انسان اوازونه راغبرگ شوي دي . په دې شعرونو کې د منظري او تصویر جوړولو لور ته پاملرنه نه کېږي ، د هغو لپاره نه باران شته ، نه رلی ، نه توده غرمه ، نه شین سحر ، نه غرونه او نه بیابانونه.

لنډۍ لکه اسپانیایي (Cante, Jondo) مطلق بې منظري اوازونه دي ، بلکې کله کله د انسان په خپرلو کې له طبیعت او د هغه له ښکلو منظرو څخه مرسته غواړي او د همدې موخې لپاره د منظري په جوړولو لاس پورې کوي ، خو په دې منظرو کې نه حل کېږي او هغه د انسان د باطني غوښتنو او د نننیو شخړو د افهام د بشپړاوي لپاره استعمالوي او ښکلې منونکې مجسمه دومره رابرسېره کوي چې د لنډۍ اصلي موضوع (انسان) او د هغه د احساساتو بیان د شکلونو او منظرو تر مجسمه جار کړي او فرعي موضوع د اصلي موضوع ځای ونیسي.

همدارنگه د پنجاب (ماهیا) د تحقیق له پلوه تر ډېره حده له (لنډۍ) سره لگي ، دا دواړه صنفونه په یوه نیمه مصره کې پوره کېږي . په دواړو کې زیات د مینې اظهار او هم د دواړو موضوع له بنيادي پلوه یوه وي او دواړه اصناف په خپله په عوامو کې له پخوا څخه بې حده ښکلي دي . د دواړو د وینا طرز هم یو دی خو له دې سره سره په دواړو کې څه خبرې بېلې دي ، لکه په پښتو لنډۍ کې همیشه یوه قافیه چلېږي ، خو د پنجابي په ماهیا کې د قافيې هیڅ قید نشته ، دویمه د لنډۍ په یوه نیمه مصره کې د لومړۍ نيمگړې مصري د دویمې پوره مصري سره پوره تړون وي ، خو په پنجابي ماهیا کې په عام ډول د لومړۍ نيمگړې مصري له دویمې پوره سره هېڅ اړیکه نه شته . په هر حال د پنجابي ماهیا او پښتو لنډۍ د صنف له پلوه یو تر بله ورته دي ، خو د لنډۍ د قدامت په اعتبار دا ویلای شو چې پنجابي ژبې دا صنف له پښتو څخه اخیستی دی ، نو ویلای شو چې په کومه زمانه کې چې د پښتو د شاعرۍ ابتدا کېدله په هغه زمانه کې لا د پنجابي ژبې نوم او نښان نه و.

لندی په پښتو کې په مختلفو نومونو یادېږي او په هر چاپیریال کې بېلابېل نومونه ورته ایښودل شوي دي ، لکه : د کندهار او پکتیا پښتانه یې لندی بولي ، چې دا اصطلاح د اکثریت په توګه په دوی کې موجوده ده ، دا تسمیه ښایي په دې بنا وي چې لندی خلک یو ډول لوښتګي مار ته هم وايي او زیاتره د پاروګرو تر اودې لاندې نه کېږي . بل دا چې د لنډ په معنا دی او لندی د لنډ مغز دی چې مونث ته یې لندی ویل کېږي او هم د دې ډول نظم لومړۍ مصره په سیلاب کې تر دویمې مصره څلور سېلابه لنډه وي.

قلم په لاس ګوتې مې رپردي

د عاشقې لندی (مار) په زړه وهلی مېه

همدارنګه یوسفزي ، پښوریان او ځینې نور پښتانه مصره او تپه ورته وايي چې دا نومونه (اصطلاح) سره له دې چې په دوی کې مروج هم ده د هر ځای باسواده او تعلیم یافته پښتانه ورباندې پوهېږي ، مسرې ځکه ورته وايي چې مصری د یو شعر نیم بيتي ته وايي ، لندی ته هم پوره بیت نه ویل کېږي ، ځکه پوره بیت هغه ته وايي چې دواړه مصری یې سره برابري وي ، خو د لندی لومړۍ مصره (۹) او دویمه یې (۱۳) سېلابه ده یانې د بیت له یوې مصره سره تشبې شوې ، نو ځکه ورته د مصره نوم ایښودل شوی دی . پښتو لندی لنډه او اغېزناکه ده او د پښتو د لرغوني فولکلور په زړه پورې برخه ده . څرنګه چې د پښتو فولکلور زیاتره برخه د ننگ او جنګ پېښې دي او د پخوانیو جنګونو ښه وسله توره وه او بیا مصری توره چې د ډېر مشهورتیا له کبله یې د مصری تورې پرځای یوازې مصری بولي ، نو پښتو لندی چې تورې ته ورته خاصیت لري که توره یوازې څرګند تپ جوړولای شي نو لندی هم تر تورې ګمه نه ده ، لندی د پټو او څرګندو تپونو لامل کېدی شي .

لکه:

زما په زړه دې پرهار وکړ

په تا دې وشي د مصری تورې وارونه

خرنگه چې لنډۍ د ولسي سندرو په زړه پورې برخه ده ، نو پښتانه هم ورته په زړه پورې اوازونه او طرزونه لري . اکثره وخت يې په لور ، اوچت او اوږده اواز وايي چې په دغسې ويلو هرومرو اواز ټپيري ، نو ټپ ورته وايي او هم دا چې لنډۍ د ټپو او خرگندو ټپونو لامل کېدلای شي ، نو له همدې کبله په ټپه نومول شوې ده او همدارنگه خنګه چې مور په ټپولو خپل ماشوم ویده کوي ، د دغسې ټپو په واسطه ويونکي خپل دردېدی زړه قراروي او ده ته تسلي او سکون وربښي . په کورنيو مجلسونو يا اتنونو کې له ټپو ويلو سره لاسونه هم پرکول کېږي او له دغسې ټپ ټپ اواز سره چې کوم ساز پيدا کېږي هغه د ټپې له روح سره ډېر لوی تړون لري .
لکه:

پلټون ټوپک شو راته ډک شو
ناخپه تک شو په تندي يې وويشته
همدارنگه د وردگو ، ننگرهار ، پکتيا او د کابل شاوخوا پښتانه ټيکۍ ورته وايي خرنګه چې لنډۍ عموماً له ډېرو اوږدو پښنو ، سوچونو ، خيالونو او تصوراتو هغه د مقصد ټکي په لنډو ټکو کې خرگندوي نو له همدې امله په ټيکۍ نومول شوې ده .
لکه:

ټيکۍ مې ډېرې ورته وکړې
په لاله الا الله يې ختمومه
ډېری پښتانه چې کله د لارې ملګری ورسره نه وي او يا يوازې کار کوي ، نو ښه ملګری يې د همدغه د پښتو لنډۍ ده ، بيا نو له ځانه سره په ورو او ټيټ اواز لنډۍ وايي چې ځينې خلک يې غرانګې بولي . کله چې غم او اندېښنه ډېر زور پرې وکړي نو بيا د خپل غم غلطولو لپاره يې په يوه خاص غمجن او ټيټ اواز ځان سره زمزمه کوي چې دې ډول ويلو ته يې غريبي وايي .
ځينې پښتانه لنډيو ته سندرې او بدلې وايي خوسندرې او بدلې د لنډيو لپاره ځانګړی نوم نه شو بللی ، ځکه چې دغه نومونه د پښتو د ټولو ولسي شعرونو لپاره استعمالېږي ، نو يوازې د لنډۍ لپاره يې خاصولای نه شو .

لنډی زیاتې د پښتنو مېرمنو د جذباتو اظهار دی او هم دوی ویلي دي ، خو هر کله چې پښتنه مېرمن د خپلې حیا پرونی نه غورځوي په دې وجه دا ټولې ټپې د چا نوم ته نه شي منصوبدلای دا په دې خاطر چې د ویونکي د زړه د کیفیت له تاثر او درده څوک خبر نشي . د دوی پر خولو د پښتو مېرمنه لگېدلي وي ، د پیغور له وجې یې د داسې قسم د خیال اظهار سره خپل نوم ترل مناسب نه دي گڼلي . پښتنه مېرمن د نړۍ د ټولو مېرمنو په څېر د احساس ، وجدان او ذوق مېرمن ده او د ښه مناسب او نامناسب لپاره معیارونه او قضاوت لري ، خو د فیوډالي او ماقبل فیوډالي شرایطو چوکاټ هغې ته د دې موقع نه ده ورکړې چې د خپل وجدان حکم او قضاوت د خپل ژوند په عمل کې څرگند او اغېزمن کړي ، نو د خپلو لنډیو (ښځمنو لنډیو) یوه مهمه برخه د (نرینه سالاری) پر ضد او د ښځې د اوږده اسارت او بېواکۍ د بیان په باره کې وایي او په بېلابېلو مواردو کې د دې ناروا (سالاری) د افشا کولو او رسوا کولو لپاره خاص اصطلاحات او سمبولونه استعمالوي او په دې وسیله د ازادۍ او ځان واکی پر لوري د خپلې تندې او تلوسې افاده ښيي . د دغو مصطلحاتو له جملې څخه یو هم د (موزي) او (موزیکي) کلمات دي ، دا سمبولونه په لنډیو کې د بې غیرت ، نامرد ، ډارن ، بې پښتو ، بې وجدان ، بې انصاف ، دسیسه کار او شیطان نرینه په مانا استعمالېږي او زیاتره په ښځمنو لنډیو کې د استعمال موارد لري او په هغو ښځمنو لنډیو کې چې د (موزي) او (موزیکي) پر ضد ویل شوي دي د محکومې او اسیرې پښتنې مېرمنې نه یې نفرت ، بېزاري او حسد انعکاس مومي او په عمومي توګه د (پلارواکۍ) د ستم د پاتې شونو ضد انساني او د وحشیانه نتیجو خیرنه او ناپاکه څېره ښيي

لکه:

که مې نصیب د بدو نه وای

چېرې موزي چېرې د لگو صورتونه

همدارنگه د (ستي) د دور له احکامو سره سم به هره کونډه ښځه د خاوند له مړینې سره یوځای ژوندۍ اور ته اچول کېده ، په ځینو نورو لرغونو مذهبونو کې د مړي د سوځولو پر ځای د خښولو عنعنه دود وه ، هغوی به ښځه له خاوند سره ژوندۍ کور ته سپارله ، دې عنعنو غالباً په هندي آریایي قبایلو او مشایرو کې زیات دوام کړی دی .

د پښتو په عاميانه شعر په تېره بيا په لنډيو کې د (ستي) د لفظ او دود انعکاس او پراخ استعمال دا اټکل منځته راوړي چې د پښتنې ښځې لرغونې ميندې هم (ستي) شوې دي او د دې بشري ضد منسوخ درد رنج يې کاللی دی.

لکه:

گودر دې ونيو تهمتي شوم

په اور ستي وای تهمتي مه وای مينه

د ستي کېدلو او ژوندۍ ښخېدلو احکام يوازې او يوازې ښځې ته اړم وو او نرينه پر دې احکامو محکوم نه وو ، خو په وروستيو پېړيو کې د (ستي) کلمې له عاميانه ادبياتو نه خاصو ادبياتو ته لار کړې ده . د لنډيو اساسي مضمون انسان دی ، لنډۍ له (انسان) څخه ځان نه بېلوي هغه موضوع چې لنډۍ له خپل اصلي مضمون (انسان) نه بېلوي ، لنډۍ هغه ايسته غورځوي او نه يې زغمي . لنډۍ يوازې د انسان د غمونو ، ناهيليو ، بارانونو او برېښناوو نړۍ ته پاملرنه کوي ، انسان تصويروي او د هغه د هيجان توفانونه ، د هغه د اوبنکو بارانونه د هغه د قهر او غوسې تندرونه او د هغه د صبر او زغم سمندرونه ښکاروي ، نو له همدې امله لنډۍ د انسان د احساساتو ، عواطفو ، دردونو ، رنجونو او انگېرنو ډېره عالي او دقيقه درجه بندي کړې ده او هغه يې د ډېر خواږه ظريف بيان په موسيقۍ کې بيان کړي دي ، په لنډۍ کې د محروم انسان غم د اوبنکو د ناپايه سيند مسافر دی ، داسې غم چې د انسان د غريزې ښکلا او د ده د ازادۍ پر خلاف پر ده باندې تپل شوې دي اوبنکې د همدې اوږده او ناپايه غمونو د اسانولو او حلولو په خاطر د لنډيو څپو ته ځان سپاري او په دې توگه د پېړيو په اوږدو مزلونو کې د خپل شويو او رتل شويو انسانانو د ژوند تراژيدي له لومړيو څخه وروستيو ته او له پېړيو نه پېړيو ته رسېږي .

لکه:

زما د زړه ناپايه غمه

اور دې چې هر خو پتوم لوگي دې ځينه

لندی د آهنگ یا غبر د هر ډول وزن تابع وي ، په هر ډول چې اړول کېږي. غالباً د پښتونخوا په هر گوټ او په هره قبیله کې بېلابېل آهنگ او وزن لري ، لکه تیراني ، شلگري ، گرم سیري ، پښوري ، کندهاري ، وردگي او داسې نور او هم په مختلفو سیمو کې دا بېلابېل طرزونه ویل کېږي چې تقریباً شاوخوا (۵۰) طرزونه لري، لکه: (یکه زار) ، (یا قربان) ، (راڅه راڅه) او داسې نور . د لومړۍ مصرې د لنډوالي د دویمې مصرې له اوږدوالي سره د برابرولو لپاره ویل کېږي او دا یې یو قسم د پېژندنې لار هم ده. په لنډیو کې (باد) شخصیت پیدا کوي داسې شخصیت چې کولای شي چې اوږدې لارې په لنډ وخت کې پرې کړي ، هغه کولای شي د گلونو ورمې او د لونگو خوشبويي د نړۍ یوې برخې ته ولېږدوي او یا دا چې له هر ځایه هر ځای ته ، له هرې خوا څخه هرې خوا ته د غرونو ، بیابان ، سیند ، سمندر ، صحرا د لوړو څوکو له لوري زموږ خواته او زموږ د کلیو کېږدو ، کړوندو خواته تلای او راتلای شي هغه نه ستومانه کېدونکي وزرونه لري ، د مینې او رفا استازی دی او د هر چا محرم گڼل کېږي ، له هغه نه هیڅوک خپل راز نه پټوي او هر څوک رښتیا ورته وایي له همدې کبله (باد) په ولسي ادب کې د انسان د ټولو اسرارو عشقونو ، غمونو او خوبنیو شریک او شاهد دی.

لکه:

یو وارې بیا په دې لار راشه

د سهار باده غرمې مراوي کړل گلونه

همدارنگه د تورو شپو او بې خراغه کېږدو او جونگرو شاعران تر هر چا د سپورمۍ او ستورو د رڼا او ځلا په ژبه بڼه پوهېږي ، نو له همدې امله په عاشقانه لنډیو کې سپورمۍ هم د باد په څېر ژوند پیدا کوي او د لنډیو د بې نومه شاعرانو د عواطفو نړۍ ته لار باسي او د عواطفو لطیفو انځورگريو په افاده او شکل موندلو کې مرسته کوي.

لکه:

زما او ستا تر منځ شول غرونه

سپینې سپورمۍ ته سلام کړه سلام به کړمه

د لنډيو د زېږېدو او مرگ د چټکتيا او پراختيا اندازه د ټولني د اجتماعي اقتصادي بدلون په سرعت او وسعت پورې اړه لري ؛ هر څومره چې اجتماعي اقتصادي وده گړندی او انقلابي وي هماغومره د نويو لنډيو د راپيدا کېدو او د زړو لنډيو مرگ او يا بدلون هم گړندی کېږي ، خو د دې خبرې معنا دا نده چې لنډی په مشخص تاريخي فورماسيون کې په يوه ميزان او بې بدلونه پاتې کېږي ، البته دا يوه اصلي او قانونمنده خبره ده چې کله يو اجتماعي اقتصادي فورماسيون بل اجتماعي اقتصادي فورماسيون ته ځای نه پرېږدي ، د ټولني په روڼايي قلمرو کې د ژورو انقلابي بدلونونو او تغيراتو لپاره زمينه برابري ، خو دا حتمي نده چې په اجتماعي سيمه کې دې ټول تغيرات حتی سطحي او جزبي تغيرات يوازې او يوازې هغه وخت منځته راشي چې يوه تاريخي مرحله بلې تاريخي مرحلې ته ځای پرېږدي . د فولکلور د ټولو برخو په ځانگړي توگه لنډيو په دې مشخص دوران کې د رازېږېدلو له وخته بيا تر ننه پورې د يو روڼايي تابع جز په توگه پرله پسې توگه تغير موندلی دی . په دې مشخص فورماسيون کې ډېرې لنډې هست شوي او ډېرې نشت شوي دي ، نوي مضمونونه لنډيو ته ننوتې او ډېر زاړه اصطلاحات او لغات او ژبني علايم له لنډيو څخه لويدي او پر دې سربېره هغه لنډی چې مدلول بها يې له منځه تللي او يا د خلکو له نظره لوبدلې دي په خپله هم هېرې شوي او مړې شوي دي . په دې جريان کې د ځينو لنډيو د ساقطېدو پروسه اوږده شوې او تر قطعي مرگ پورې يې اوږده لاره وهلې ده . په همدې ردیف کې په قوي احتمال هغه لنډې شاملې دي چې د لنډيو هستوونکو او يا د غاړو ايجادگر اخلافو د هغو په لومړۍ يا دويمه فقره کې تغير راوستی دی او د اصلي لنډی يوه مهمه برخه يې غورځولې ده .

لکه:

زما د زړه صدف دې مات کړ

ځکه مې وينې په سينه وهي موجه

زما د زړه صدف دې مات کړ

زه به تر سترگو مرغلرې توپومه

په دې دوو لنډيو کې چې واحده لومړۍ مصره لري يوه خامخا تر بلې مخکې ويل شوې ده او د دويمې لنډۍ خپله لومړۍ مصره له هغه نه اقتباس کړې ده ، دا احتمال ډېر کمزوری دی چې دواړه لنډۍ دې د ويلو شاعرانو په عين وخت کې ويلي وي او که چېرې دغه مهال فرض د دې دوو لنډيو په باره کې ومنو ، نو دغه دوه لنډۍ خو په خپله نوع کې يوازینۍ دوه جوړه شوې لنډۍ نه دي ، بلکې داسې لنډۍ ډېرې دي چې دوه دوه ، درې درې او حتی څلور يا تر هغو زياتې په لومړۍ يا دويمه فقره کې سره يو دي . پر يادو شويو مثالونو سربېره داسې لنډۍ هم شته چې په دويمه مسرې کې سره يو شوي دي ، لکه:

سترگې دې دواړه رانږدې کړه
چې په ژړا شي مرغلرې توپوينه
تر خماري سترگو دې جار شم
چې په ژړا شي مرغلرې توپوينه
عالمه سترگو ته يې کورئ
چې په ژړا شي مرغلرې توپوينه

له دې مثالونو ځنې معلومېږي چې دا يو تصادفي شاعرانه توارد نه دی ، بلکې د دې راورل شويو فقرو معنا داده چې د هر مثال او هرې نمونې په لنډيو کې يوه لنډۍ تر نورو پخوا ويل شوې ده او دويمه ، درېمه ، څلورمه او نورې لنډۍ وروسته راپيدا شوي دي . د وروستيو لنډيو شاعرانو د لنډۍ لومړۍ برخه راخيستي ده او د لنډۍ دويمه برخه يې حذف کړې ده او په خپله يې له خپل ذوق او غوښتنې سره سمه هست کړې او وراچولې ده . د دې تصرف لپاره ډېر علتونه اټکل کېدی شي ، مثلاً د لنډيو هستوونکو د ذوق توپير ، د ټولنيز موقف توپير ، د دردونو او اجتماعي کورونو توپير ، د زمان توپير ، د عمومي ټولنيز انکشاف توپير ، د کلي او کېږدۍ ، فقر او رفاه او د طبيعي چاپيريال توپير او داسې نور د دې سبب شوي چې د لنډيو په دويمه مصره کې لاس ووهل شي او د دې منل شوي علمي اصل پر بنا چې انسان د خپل مادي چاپيريال مخلوق او د هغو طبيعي او اجتماعي مظاهرو بيانونکی دی چې دی يې راچاپېر کړی دی په پخوانۍ لنډۍ کې لاس وهي او هغه د خپلې مشاهدې او تجربې او روحي غوښتنو د بيان چوپړ ته

راکاري، کله کله د لنډيو په فقرو کې توپير او بدلون د محلي او قبایلي يا داسې نورو توپيرونو او ملحوظاتو په رعايت منځته راځي او قانوني عمق نه لري.
لکه:

يار مې د خوست زه د پکتيا یم
خدایه خوست وران کړې چې جوړه پکتيا له ځونه
او يا:

يار مې د کابل زه د پکتيا یم
خدایه کابل وران کړې چې جوړه پکتيا له ځونه

په دې لنډيو کې (خوست) د (کابل) ځای نيولی يا د دې برعکس ، خو په دې راز تصرف کې د لنډيو د هستوونکو محلي تمايلات داخل دي او د داسې ترميمونو په لړۍ کې ناسخ او منسوخ د نوي او زاړه ، د راتلونکي او تلونکي د تسلسل قانونيت نه شي مطالعه کېدی . دا ډول لنډۍ ډېرې دي چې خلکو د اصلي لنډۍ په اعلامو او نومونو د خپلو محلي تمايلاتو پر بنا بدلون راوستی دی او د دغه راز بدلون د لنډيو د مرگ او ترک کېدو په چاڼولو او حتمي کولو کې اغېزه نه لري . ځينې داسې لنډۍ هم شته چې سره ورته مضمون لري خو الفاظ او ترکيب يې توپير ښيي ، يانې داسې توپير چې په محلي قبایلي او ټولنيزو مشخصاتو پورې اړه نه لري ، بلکې داسې ښکاري چې دا توپيرونه د لنډيو د شاعرانو له ذوق ، ادبي سليقې او ذهني انگېرنو څخه راپيدا شوي او دا تغير او بدلون کې څه هم د بشپړې فقرې (مصری) تر بدلون محدود او جزبي دی ، خو د لنډيو د تاريخي او نه دردېدونکي تحول د پروسې يوه جلوه اټکل کېدی شي .
لکه:

نصیب تقدیر ته گناه نه شته
بخت چې کوټه شي تندۍ تل ډغرې خورينه
عالمه ماته گناه نه شته
بخت چې کوټه شي تندۍ تل ډغرې خورينه

کاکری غارې (کاکری)

کاکری غارې چې کاکری لنډی یې هم بولي ، د پښتو ولسي ادبیاتو یو خور ډول دی ، چې راز راز موضوعات (رزم او بزم) د پښتو ټولنیز ، اقتصادي شرایط ، کولتوري پابندی ، دیني او عقیده یي مسایل ، ساده ولسي افکار ، ټوکې او ټکالې او د پښتني کولتور بېلابېل اړخونه ، خویونه او رواجونه په خپله لنډه غږه کې رانغاړي . کاکری لنډی که څه هم له نامه څخه یې له کاکرو سره تړلې معلومېږي ، خو د ټولو پښتنو اصیل مال دی او په پښتنو کې داسې قبيله نه شته چې د دې لنډیو په جوړولو کې یې لږه یا ډېره ونډه نه وي اخیستي ، دغه ډول له نورو ټپو څخه یو جلا او بېل شی دی ، چې لومړی وار کاکرو نښلولي دي او تر ننه به زیات او کم پنځوس زره کاکری لنډی جوړې شوې وي . کاکری لنډی له دوو مصرو څخه جوړې وي ، چې کله کله یې د دواړو برخو سېلابونه سره برابر او کله کله توپیر سره لري او د دواړو برخو وروستي توري یې سره یو رنگ وي . هغه کاکری غارې چې هره مصره یې اته سېلابه وي . لکه:

بنايستي که ستا رضا ده

ستا د قام بدې پر ما ده

د جوړښت د څرنګوالي له معنا دغه غارې پر پنځه ډوله وېشلاى شو:

۱- کړې غارې : دا یې هغه ډول دي چې نه ردیف ، نه قافیه او نه هم د څپو برابروالی په کې مراعتېږي . لکه:

زه نړۍ پاتو له ځمه

د ږوب لوړې که دي ليار راکه

۲- هغه ډول غارې دي چې د څپو شمېر یې برابر وي او ردیف هم لري خو قافیه نه لري . لکه:

ازلي قلم مې خوار دی

سپينه ژوند مې په زوال دی

۳- هغه ډول غاړې دي چې د خپو شمېر يې برابر وي او قافيه هم لري خو ردیف نه لري.
لکه:

په اور دي ستي کورونه
خدای دې ژلگي کې لوی نذرونه

۴- هغه غاړې دي چې قافيه او ردیف دواړه لري او د خپو شمېر يې هم سره برابر وي.
لکه:

په ربه ارمان به مړه سو
که به گډ په پښتانه سو

۵- ازادې غاړې دي چې پرته له وزن څخه ، نه قافيه لري او نه هم ردیف لري.
لکه:

تر ساره شمال دې جار شم
تری پورته خراسانه

بايد ووايو چې ولسي ادب ټاکلی تاريخي بنسټ نه لري او دژبې ، کلمو ، رواجونو ،
انځورونو او يادولو څخه يې د وخت او لرغونتوب بڼه اټکل کېږي . لکه مور چې په
لنډيو کې نمونې لرو:

که د خالو لښکرې راغلې

زه به گومل ته د خپل يار ديدن ته ځمه

څنگه چې خالو د سلطان محمود غزنوی يو سرلښکر و او د گومل پر لاره هند ته تلو راتلو
او د خالو د لښکر پر يوه سرتېري مينه د خپل اشنا د ديدن لپاره گومل ته ورتله ، نو له
دې څخه څرگندېږي چې دا لنډۍ د سلطان محمود غزنوی په زمانه کې جوړه شوې ده .
دغه ډول ولسي ادب نور ژانرونه او کاکړۍ غاړې هم په دې توگه پېژندل کېدلای شي ، د
پېلگې په توگه يوه غاړه:

ونه کېږي د منو

تېر شول ډيلي له براسو

دلته د ډيلي د کلمې په يادونه کې ډيلي ته د لوی اتل احمد شاه بابا د تگ يادونه شوې ده
، يعنی دا غاړه هماغه مهال ويل شوې ده . په کاکړيو غاړو کې د خبرو اترو او ډراماتيکو

غارو ترخنک کله کله د يوې موضوع په اړه خو غاړې پرله پسې هم راځي لکه د کاکړو د
يوه اتل او د انگرېزانو په مقابل کې د تکړه جنگيالي شېرجان کيسه چې د هر کاکړ تر
غوړونو رسېدلې او تر خولې وتلې ده .
لکه:

چې پاسنی تې خېژاوي
شېرجان سگرېټ ولگاوي
شېرجان خوی د غازي وکئ
د کاکړو رنگ يې بڼه کئ
د نورو پښتو ولسي شعري ژانرونو په څېر په کاکړيو غاړو کې هم د بڼخې ونډه ډېره ده ،
دا ځکه چې له يوې خوا په پښتني ټولنه کې ډېرې محکومې او خوارې دي ، له بلې خوا
په کاکړيو نارو کې د شاعر نوم ته د يادولو اړتيا نه شته.
لکه:

مجبوري ده ناست يم
زړگي مې غوټ پرې کي ستا غم
له جانانه بېله سومه
لکه گل ورژېدمه

ليکوال: اسمعيل خان «امينی»

که په میوند کی شهید نشوی
خدا پرو لالیه بی ننکی ته دی ساتینه

اول به کله کله غم وو
اوس می دفتر شو کړوندی پکی کومه

په پوری غره لاتین بلیری
یار می زرگر دی ماته کوتی جوړوینه

کاغذه پورته په هوا شه
اول تری خار شه بیا پری وایه سلامونه

سترگی وری بنی وی که غتی
وړو مین کړم غتو ورک د ملکه کړمه

اوبه په ډانگ کله بیلیری
چه رقیب ما او جانان دواړه بیلوینه

د هلکانو په یاری کی

واسکت می خرڅ کړو اوس خپلی بازار ته وړمه

زړه له می داغ د مینی ورکړ

چه ستا یادونه می په خیال کی نه راحینه

د مینی اور راباندی بل شو

چی می نظر ستا په بشر ولگیدنه

د اثر ډکی سترگی راغلی

زه دی په ځان پسی د غره لیونی کړمه

زړه می په تن کی ناقرار دی

خمارو سترگو دی رسا ویشتی میه

څنگه نیمگری محبت وو

زړه می مور نه شو وری تری پاتی شومه

بي ياره تخت مي پڪار ندي
د خپل دلدار سره په بيابان خوشحاله يه

دا سور پالنگ ندي انگار دي
جدا چي يار دي پکي نه راځي خوبونه

د خوشحالي نصيب مي نشته
غم کي پيدا يم غم کي عمر تيرومه

زما د کم نصيب ته گوره
په لاس راغلي يار مي ورک د لاسه شونه

ظاهره خاندم خوشحالي ده
په زړه مي بار دي د شيرين جانان عمونه

بنگري بي مات شول بڼه ونه شول
اوس به په کور کي مور ته څه بانه کوينه

د تانه غم دی وفادار دی
ته کله کله غم دی تل راسره وینه

د تربور تشه خله بلا ده
دغم مشین یی په ما و چلاوونه

په زړه زخمی کور ته روان شوم
په سپین بشر می د فراق اوبنکی راجینه

په دی وطن به پاتی نشم
یا به سر وخورم یا به راوړم دولتونه

دا ته چی خئی په مخ دی بڼه شه
بنکلی خوانی به درته خاوری ایری کړمه

زنگنونه راته ساز کړه
زه شبگیرو د بیلتانه وهلی یمه

مخکی د خان غم راسره وو
اوس می خان هیر دی ژړا ستا غم کی کومه

په غریبی دی یاره نه یم
په بی ننگی به درنه واخلمه لاسونه

خوره جانانه دامی واوره
زما په مخ کی په بل مه اچوه لاسونه

آرمان به هله زما درشی
چه کت می واخلی او تورو خاورو ته می ورینه

په یار می ډیر ډیر سلام وایه
د غریبی می ورته مه وایه حالونه

ته په سنګر کی خان شهید کړه
زه به تیکری ستا په زیارت وغورومه

ستا لوپٽه زما کفن شه
چه تور چه تور لحد راباندي زير گلونه شينه

زنگ مي دا ستا غمونو زير ڪرو
دا ستا دغمه شپي په وينه تيروومه

زما سلام دي په هغو وي
خوڪ چي په خپله مينه خان قربانوينه

يو ځل مي قبر خواته راشه
د نوي کور مبارکي راکړه مينه

پام چي ځانته غره نشي
که ته چنار يي زه د صبر ونه يم

د پلونه مي زړه تور شو
په مخ رابنور شو ومي نه ڪرل ديدنونه

شونڊی شربت کره ماته راکړه
چه د پکتیا په لاره خم تری به شمه

گودر ته خم راپسی راشه
منگی می دوه دی نری ملا می ماتوینه

گودر ته خم راپسی راشه
ما په منگی کی پراتی راوړی دینه

یو دی امیل په غاره زانگی
بل دی ننکی په لوړه پوزه خوند کوینه

اختر د ټولو مبارک شی
که مسافر وی که د په خپل وطن کی وینه

گودر ته دواړه خویندی لاری
مشره ویشتل کری کشره غشي ورکوینه

نن ته رامنډه کړه اختر دی
دواړه لاسونه می کولاو نیولی دنیه

اختر په توکو توکو راغی
نه می کالی شته نه د غاری امیلونه

ته مینه نه یی دروغ وایي
میں خوزه یم چی د خولی ممیز دی خورمه

په مادی کړی څه بلا دی
چه یو ساعت رانه جدا وی زړه می چوپینه

موری لنډی توپک می راکړه
په وطن جنگ دی فیرنگیان راغلی دینه

موری لنډی توپک می راکړه
په ما مینه جلکی بل ته ورکوبینه

کمیسی دی تور خادر دی سپین دی
کل دی په غاره لونگین تالی وهینه

چی بی گناه دی یاره پرېخووم
اوس په اعتبار په جنکیانو نه کومه

ته یوه سپینه خولگی راکړه
تر مازدیگره به دی خوا له نه راحمه

راشه زما دپلار نوکر شه
نوکر به ته بی کار به زه درته کومه

که تور اوربل می میراتیبری
په وطن جنگ دی جانان نه منع کومه

زما دزره د باغ ملیاره
دزره په دشته کی می وکره گلونه

زما خو ستا سترگی یادیری
تیره بانہ دی پہ زره کی لاری جو روینہ

زرگی می بیا ہم نہ صبری
کہ تہ هر خو راگری رتلی جوابونہ

لندی پہ وار راسره وایہ
یوہ بہ پی تہ بلہ بہ پی زہ وایم مینہ

زما او ستا یاری جویری
یو می همزولی پی بل مین درباندی پمہ

ہسی پہ نوم را سرہ فریند پی
ندی کمنٹ شتہ ندی وینمہ لایکونہ

ستا پہ یاری باندی شکن یم
پاسورد دی راگرہ مسنجر دی چک کومہ

په زنگانه می راویده شوی
وخت د مکتب دی غیر حاضر نشی مینه

خوله به په زوره درنه واخلم
وړوکی نه یم چی زاری درته کومه

خولگی به خاوری درله درکړم
ته لیونی یی په حجرو وایي حالونه

په تورو غرو رانه پناه یی
که می آشنا یی اوس رالیږه سلامونه

لندی په وارر راسره وایه
یار می شاعر دی په قلم یی راکوینه

ستا چه واده وی ماخبر کړه
په خپلو وینو به لاسونه سره کومه

خدایه له چانه گیلہ وکرم
زه تور خامار ته مور اوپلار سپارلی یمه

چه ته زمانه یاره بیل شوی
ظالمه مادر سره شه بد کری وونه

دا به زما قسمت خراب وی
په شته جانان کی زه د مینی وری یمه

جانانه دومره غرور مه کره
زه هم زلی یم زما مه اخله ازارونه

دنیی شپی راتک دی ورک شه
زه خوکیداره تر سهاره ناسته یمه

د آشنا په تهمت پره
خاورو کی خره ودی نه کرل دیدنونه

د آشنا په تهمت پره
د زره په وینو دی ککر دی اندامونه

زما جانانه دا می واوره
چی بی گناه راباندی ونه گری ظلمونه

په مرگ دی نه مری جانان خور دی
په رنج دی پریوخی چی پوښتنی ته پی ورځمه

لالیه ته خو داسی نه وی
د چا خبری دی ضرور منلی دینه

یو دی یاری می ورته ویلی
یو پی سوک راکړو دوه پی لوتی وویشتمه

جینکی ډلی ډلی راغلی
منگی راواخلي ځی چی بر گودر ته ځونه

د مسافر ورکي سلگي دی
مخ بي وطن ته کي چي ساه بي وڅيڙينه

ته مين نه بي دروغ واي
نه دی رنگ ژير دی نه دی شونډی وچي دينه

لنډی په وار راسره وایه
ما دلنډيو سپاری ویلي دينه

یاری د زور خبره ندی
که زړه دی نه وی بیا دی نه مجبورومه

مسافر ته شوی خواره زه شوم
خواره دی مور شه چي سفر ته دی لیرينه

د مسافرو مل شی خدایه
د زړه په وینه تیروی د یار غمونه

مسافر تلی در جگه نشوم
گیله ونه کری زه سلگو نیولی ومه

د پښتنو دستور غلط دی
په دوستانه کی د کور ستر ماتوپنه

سترگی راپورته کړه جانانه
په زړه می بار دی ستا دلی دلی غمونه

په تهمت پر می په سر کینبود
یار می په سپین میدان می وکرل انظارونه

جانان په هیخ نه رضا کیږی
د دروغجن ملا دی ورک شی تعویزونه

جانان زما زه د جانان یم
که په بازار می خر خوی ورسره حمه

جانان زما سره پښتو کړي
چې سترگی توری کړی لکی ورته پرېږدینه

جانان می ستوری د آسمان دی
نه ورختی شم نه می زړه صبر کوبینه

جانان می لارو آسماني شو
آسمان چې ځمکی ته راځی قیامت به وینه

جانانه تور خادر په سر کړه
ځان مرور کړه چې جرگه در ولیرمه

جانانه ته خو داسی نه وی
د چا خبری دی ضرور منلی دینه

جانانه خپل وطن ته راشه
پردی وطن د میرو قدر کموبینه

جانانه خپل وطن ته راشه
په دالانونو کی دی لکي خړ بادونه

جانانه خپل وطن ته راشه
غمازان ستا په جدایي اختر کوبینه

جانانه خپل وطن ته راشه
که خلک ډیر دی پری آباد دی خپل کورونه

جانانه دومره په ما گران یی
چی ته روان یی زه دی شمارم قدمونه

جانانه دومره راسره وای
لکه بریښنا چی د بارانه سره وینه

جانانه راشه چی پخلا شو
زمونږ څوک دی چی به مونږ پخلا کوبینه

جانانه راشه چي پخلا شو
عمر د ژمي مازديگر دی تير به شينه

په خوبولي کلي راغلم
خدایه نارې کړم او که غلي تيره شمه

جانانه راشه که ديدن کړی
د زنکدن خولی په ما راغلی دینه

جانانه راشه که راتلی شی
بنکلی بشر می په کفن کی پتوینه

جانانه زیری می درباندي
زمونږه کږه ستاسی کلي ته درخینه

جانانه ستا دزره لپاره
زه په غرمه دگودر غاری له درخمه

جانانه غلی غلی گوری
یا دی شه ورک دی یا دی زه لیدی یمه

جانانه غم دی دومره خور دی
چی ددنیا خواره بی خاوری ایری کرنه

جانانه فکر پکی اوکره
میننه سور اوردی وارخطا نشی میننه

جانانه ولی لیونی شوی
په لاره حی په تیرو ولی زیارتونه

جانانه وینس بی که ویده بی
ستا په کوخه می لاس تری تیروینه

جدایی راغله لاری دوه شوی
مرگ می قبول دی جدایی نه قبلومه

جینی د پلاره دی ویریرم
گودر ته راشه کور ته نه درسره ځمه

ځان په ازغو باندی سوری کړه
که چیری غواړی د یار غیره کی خوبونه

ځان د وطن په شمع سیزه
چی پتنگان دی د زیارت طواف کوینه

ځان دی زما په دیدن مور کړه
بیا به مخ په سپین کفن کی پتوینه

ځان یی په زړو جامو کی جوړ کړو
لکه په وړان کلی کی باغ د گلو وینه

چا یی پلو لیدلی نه وو
اوس د ترخم په سرک ځی سرتور سرونه

چرگه مری کی دی ناسور شه
زه د لیلا غیری ته اوس راغلی یمه

چنار به ولی سر لور نه کا
چی جینکی وړ لاندی سترگی توروینه

چی په ژوندون می پکار نه شوی
که می د قبر منجاور شی شه دی کرمه

چی په بنایست می خفه کیږی
نور به په ځمکې خوب کوم چی زیره شمه

چی په مرض می نه پوهیږی
طبییه مه گوره زما د لاس رگونه

چی پیغله لور یی په کاله وی
پس د ما بنامه دی پنځه ډزی گرځوینه

چي پيغله لور يي په كاله وي
د هغه كور سابه جوارى مزه كوينه

چي تاته گورم ژړه راشي
چي ځان ته گورم په ما لادير دى غمونه

چي تورو خاورو ته مي سپارى
په خولى مي كيږده د سركو شونډو سرونه

چي توره نكړى نو به څه كړى
چي دى شيدى دپښتنى رودلى دينه

چي جنازه مي روانيږي
پاس په كفن باندى مي وشينده گلونه

چي چيرته ته واى هلته زه واى
نصيب تقدير مي له تا لرى گرځوښه

چي ڇوڪ له خپله ڄانه دروند وي
ٽولي دنيا ته ددرانده گمان ڪونه

چي خط مي واي ورته ڙاره
ما چي ليڪه ورته مي ڏير ڙرلي دينه

چي خوندي ڪيني ورونه ستايي
چي ورونه ڪنبيني خوندي بل ته ورڪونه

چي دديدن نصيب پي نه وي
په يوه ڪوڙهه ڪي سره وړاندي وروسته شينه

چي راپسي نه شي قرآنه (ڪريم)
زه د جانان لپاره لاس درباندي برده

د دنداسي خله دي رانه ڪره
د نوارو ڊڪه خله دي زه نه قبلومه

چي ساه مي اوڻي رانڊي شه
په دواڙو سترگو راته ڪيرده سره لاسونه

چي سترگي توري ڪرم شرميرم
چي شونڊي سري ڪرم غمازان مي نه پريڊينه

چي سر زما وي خنڪل ستا وي
دهغه وخت په انتظار يـم رابه شينه

چي سر زما وي خنڪل ستا وي
مزه به دا وي چي ويـده د عمر شمه

چي سري هر خومره پڻتون شي
زره چي مين شي پڻتو ٽوله ترينه ڇينه

چي عاشقي بي ڪري نه وي
هغه به خنڪه د ايمان دعوا ڪوينه

چي فڪر بند په زولنو ڪرم
چي رانه خلاص شي برابر جانان له حئينه

چي ڪله ڪله راپه ياد شي
ديوال ته ڪينم خان ته غلي وڙارمه

چي ڪلي واله مي ڪنلې
حڪه مي سوال د سپيني خولې درته کاونه

چي مازديگر شي زره مي بنه شي
په گودر جوڙ شي د منگيو قتارونه

چي مي په جيب ڪي دولت ڊير وو
خپل مي لاشه چي د پردو خپل شوي ومه

چي مي د تورو سترکو وار وو
د چا به ڪار وو چا به هسي غير کاوونه

چي وعده وکري پوره بي نه کري
ڙبه بي پري کري چي وعده پري نه کونه

چي پڻتون وي پڻتون نه کري
داسي کسانو ته به گوري کڙنگونه

چي هديره باندي تيريري
زما مزار ته مخ راواروه مينه

چي يورم يورم اوبو يورم
چي بي گودره گڊيدم اوبو به ورمه

چيرته عاشق سري ولاړ وي
ساره ساره اسويلى کري باد بي راورينه

څانگه به نن سبا کي گل شي
ما بي په سر کي سرې غوتې ليدلي دينه

خنک ته می مه راحه جانانه
سبا به بوی د لونگین درخینی حینه

خنکه په سپینه جامه گرخی
رب دی مین کره چی خیرن دی ووینمه

خنکه د ورايه په خدا شوی
لکه چی غم دی د زړه ټول هیر کړی وینه

خنکه نری بی لکه لښته
مور دی رنده شه چی په تا اوبه راورینه

خوک په رضا له ملکه نه حی
یا ډیر غریب شی یا د یار له غمه حینه

خوک چی په چا باندی مین شی
هغه غمجن شی د هرچا د خدا شینه

خوک چی په شنو سترگو مین شی
پس دماننامه دی پنځه ډزی گرځوینه

خوک چی د یار په غیر کی پروت وی
په نورو خلکو د ږندو گمان کوینه

خوک می دحاله خبر ندی
لکه چنار می په ډډ اور ولگیدنه

خاونده دا گناه می معاف کړه
بیا به د خوږ په غاړه نه کرم کلونه

خال بی په غونډه زنه کیږده
بیا ما ورپریرده چی پری شه نخری کومه

خاونده بیا دی مازدیگر کړو
په گودر جوړ شو د منگیو قتارونه

خاوندہ ٿولہ می تری ڄار کڙی
زما په سري غر غری منلی دینه

خاوندہ څه چاری راوشوی
نه می یار شو نه پی خلاص دغمه شومه

خاوندہ دا به دی رضا وی
چی د ځوانی عمر می په غم کی تیرومه

خاوندہ کوم یو پکی خوبس کڙم
مرگ او بیلتون جوڙه راغلي دینه

خاندہ ما دگودر گل کڙی
چی جینکی می شوکوی سر کڙی می ږدینه

خاوندہ مرگ په ځوانی ورکڙی
چه جنازه پی د آرمانه سره ځینه

خاندہ مرگ د خوانی راگری
چی کلی کور می د خوانی آرمان کوینه

خبر می کله کله اخله
د لیونتوب اواز می نن سبا درخینه

خپلو جامو سره می خبن کری
جانان په غشو دینو ویشتی یمه

خدایه دمور پی ورته پام کری
چی په لنډی زنه پی ووهی خالونه

خدایه دا مور پی لیونی کری
مین پری زه یم اوس پی بل ته ورکوینه

خدایه کوچیان په کوچ روان کری
چی بنایسته بدرنگی گډی وډی خینه

خدایه گرگرې تورې مه کړی
جینکې سری شونډې ورځی توری راځینه

خدایه مین څوک په چا مکړی
چی وس یی نه رسی په مخ یی اوبنکی ځینه

خدای به دی بیا راته محتاج کړی
زومبک زومبک څنی می بیا راغلی دینه

خدایه نری نری باران کړی
چی دلیلا کډی ترلی پاتی شینه

خدای به دی زلفی په لاس را کړی
ماته دکلی ماشومان دعا کوینه

خدای به مو سره یو ځای کړی
دسمال راواخله اوبنکی پاکي کره مینه

خدای خودی دا حلی راجور کره
بیا می توبه دی بنیری نه درته کوومه

خدای په تنگه کوخه راکره
چی دسینی روپی دی کپی وپی کره

خدای دی په داسی حای کی راکره
چی ته ناری کری زه دی غیر کی تینگومه

خدای دی په سر منگی توتی کره
چی په اوږدو زلفو دی راشی سیلابونه

خدای دی په واوره کی ایساره کره
چی د تودی غیر می درشی آرمانونه

خدای دی دپوزی پیزوان مات کره
چی د زرگر په دوکان دواړه یو حای شونه

خدای دی زما کره غونډی منډی
په سر به پندی چلوم تا به ساتمه

خط می لیکو قلم می مات شو
د جانان نوم رانه نیمگری پاتی شونه

خلک به وای چي وړه ده
وړی زما په زړه چارې منډلي دینه

خلک چارگل خونړی بولی
ما د تنکی په ډنډر ډیر وژلي دینه

خلک دی وای تهمتونه
زه دلایلا په غیر کی چا لیدلی یمه

خلک زیارت ته پتاسی وړي
زه د جانان لپاره غونډه روپی وړمه

خلک شراب وڅکی نشه شی
ما دلیلا د لاس اوبه نشه کوبنه

خلک قیامت ته خفه کیږی
زه خوشحالیږم چی جانان به ووینمه

خلک می ټول ټپوس له راغلل
هغه رانغی چی پی پروت له غمه یمه

خلکو زړی یاری تازه کری
زما په نوی یاری اور ولیکیدنه

خمارو سترگو ته دی وایه
چی می ماشوم زړگی نور نه ازاروینه

خدا کوی یاری دی نشته
تسه خدا د لباسی جنکو وینه

خود به بي زه د در ملنگ يم
چي سپينه خوله راته خيرات كي راكوينه

خولگي دي خورم نه په مريم
ناخواني تا پكي گني كرلي دينه

خولگي دي خورم نه په مريم
ليونى ټوله راپشا شه چي دي ورمه

خولگي مي خوره خو بي خوري شي
شكره ندي چي په تول به كه شينه

خوله به په زوره درنه واخلم
وړوكي نه يم چي زاري درته كومه

خوله به د خداي په رضا دركرم
منگي مي ولي بنوروي لمنده دي كرمه

خوله د ډيوې رڼا كې راكه
په توره شپه كې دى زلفان خولى له راځينه

خوله دملا دلور خوږه وى
د شكرانې چرگان يې ټول خوږلى وينه

خوله دى د تروش انار دانه دى
د رنځورانو قافيلې درپسې ځينه

خوله دى د سپينو زرو جام دى
زما پرې پام دى چې هر مين پرې اوبه څښينه

خوله مې غوښته ژبه يې راكړه
خدایه سخی جلكې ته وركړې جنتونه

خولى ته مې سوړ اسويلى راغى
زړگيه بيا به دى جانان ياد شوى وينه

ما د گودر په غاری خښ کړی
گوندي ملاله پر ما کيږدي قدمونه

ما خو دلری نه صحیح کړی
نور دی په تورو زلفو مه وهه لاسونه

ما د پکتیا د چينو نه څار کړی
زما لایلا به پکی مخ مینځلی وینه

ما د گودر په غاره خښ کړی
چی جینکی می مات منگی په قبر ږدینه

ما د نصیب نه تښته وکړه
نصیب زما دلاری مل راسره ځینه

ما دی توپی په سر گڼله
د جینکو په وار پیدا ورکه دی کرمه

مازديگر تل لری خاونده
چی مازديگر په گودر وشي ديدنونه

ما سره سم گودر ته لار شه
منگي می غبرگ دی نری ملا می ماتوبينه

ماله می وړی زرگی راکړه
زه وم نادانه په یاری نه پوهیدمه

ما له وړوکی ریبیار خاړ کړی
چی یوه خبره راته دوه حلی کوبينه

ما ویل یوازی زما یار یی
د اختر تال یی هر سړی دی زنگوبينه

ما ویل د غمه به دی مړ شم
قسم دی یاره بی نیتی نشته مرگونه

ما یارانہ کله کوله

سرتور ولار وی د بنیرو دی یریدمه

ما بی د ورور د سترگو خار کری

ده به د خور سترگو ته ډیر کتلی وینه

ما بی د ورور د سترگو خار کری

د ورور سترگی بی د خور په شانته دینه

مازدیگر چیرته وی چی نه وی

خوری ورې زلفی په بام ولاره ومه

مازدیگر پیغلی بنی اغلی

منگی په ولو د گودر غاری له ځینه

مازدیگر لموخ دی قبول مه شه

دیدن دی پرینبود دایمان کوی سوالونه

مازديگر لمونځ رانه قضا شو

نوی مین وم په دیدن نه مړیدمه

مازديگر دی سوال قبلیری

خلکو زما په حق کی پورته کړی لاسونه

مازديگری دی بنیری مه کړه

ستا به عادت وی ما به ورک له ملکه کړینه

مبارکی راکړی عالمه

د تهمتونو سره یار قبوله کړمه

مبارکی راکړی عالمه

نادانه زه نادان می یار ورسیدنه

مبارکی راکړی عالمه

چی پری مین وم تری چاپیر می کړل لاسونه

مخ په قبله می دیار کور دی
لموځ می بانه کړ دآشنا دیدن کومه

مخی له راغله راته ژاری
دلونگین نه بی ځونډی ورک شوی دینه

مرگیه دومره صبر وکړه
یو می ځوانی ده بل می ډیر دی آرمانونه

مرگی په تنکه کوڅه راغی
ما ویل سلام هغه ویل کور دی وړانومه

مړ می دیار په کوڅه یوسی
چی د انجلی د دادا یخ شی اندامونه

مسافری په بی غمی کړه
زه پښتنه یم په نامه دی ناسته یمه

مسافری دی ډیره وکړه

راځه راځه روزی به خدای رارسوینه

مسافری سخته خواری ده

باران به اوری څوک به ځای نه ورکوپنه

مسافر مه وژنی عالمه

چیرته به پی خویندی د دیدن آرمان کوپنه

مسافری روزی مه شه

زه دی په سپینه خولی ویده پری اینی پی مه

مسافری خوړلی یاره

قربان قربان دی د زړو جامو نه شمه

مسافری می زړه نری کو

چی تش وطن رایادوم ژړا راځینه

مسافری نه ستړی مه شی
اول خوله درکړم که دی جیب ولتومه

مسلمانی په چاکی نشته
مرور گرځم څوک می نه پخلا کوبینه

ملنگه دوه گتۍ دی وکړی
یو دی خیر ټول کو بل دی وکړل دیدنونه

منگيه بخت ته دی حیران یم
اول دی بنکل کړی بیا دی غیر ته خپرونه

منگی کی موری اوبه نشته
زه د اوبو لپاره کوز گودر ته ځمه

منگی یی ټول په ډنډ غوپه کړ
د شیطانی منگی په لپو ډکوبینه

منگي په تخرگ گودر ته حمه
دغه يو ځای دی چی پری کیری دیدنونه

پلار یی خیرات کی نه مریږی
لور یی د لاری میلانه راستنوینه

موری کوچیانو ته می ورکړه
چی تور اوربل می د هلمند شمال وهینه

موری کوچیانو ته می ورکړه
کنډک کنډک مستی به خورم غټه به شمه

مین زرگی ته می سلام دی
چی تمامی عمر په صبر تیرومه

مین په تگ راتگ زیاتیری
مونږ کره مه راځه چی زړه می صبر شینه

مینه په تلو راتلو زیاتیری
کله کله راځه کله به زه درځم مینه

مینه د مینی پیدا کیری
په مینه مینه دی کتل مین دی کرمه

مینه دروغو زرونو کار دی
زمونږه زرونه غریبی وژلی دینه

مینه کی هر څه هر څه کیری
په تا یوه خبره راغله هیر دی کرمه

مینی دی داسی لیونی کرم
په لاره ځم خپل او پردی نه پیژمه

ناری وهم ناری می نه اوری
هله به بی و اوری چی زه توری خاوری شمه

نجلی په سر دی منگی مات شه
چی په سرکو شونډو دی راشی سیلابونه

جلکی د بام په سر کړه شوه
ورسره کور شومه د پانډه ولویدمه

جلکی کړه شوه ماته نشوه
مور یې د زیږی غوا غوړی ورکړی دینه

جلکی وړه د یاری ندی
کم عقله مور یې ورته سترگی توروینه

جلکی ولاړه په لمانځه دی
پیرزو می نشی توریکی په خاورو ږدینه

نری نری لوگی تری خیري
د چا په نوی یاری اور ولگیدنه

نښی دی ډیری راسره دی
نښی دی څه کرم چی دی سترگی نه وینه

نصیب می خپل دی رارسیری
موری زما په نصیب مه کوه جنگونه

نصیبه وسوزی ایره شی
تندیه مات شی تاکی څه لیکلی دینه

نن خو می ډیر یادیری یاره
خدای ناخاپه چرته راوله مینه

نن دگودر په غاړه مه ځه
لیلا ولاړه ده په زړه ویشتل کوبینه

نن می د قبر خواته راشه
مبارکی د نوی کور راکړه مینه

نه به انځر ورځي گل شي
نه به زما زړگي دى غمه خالي شينه

نه دى د خان نه دى دبل کړم
د دادا په کور کي دى زړه کړمه ظالمه

وايم چي داسي ځاي ته لار وای
چي ستا دى ډيرو ناکړدو ته وگورمه

وخت دځوانی می نیمه خوا شو
يار بی وفا شو ارمانی به گودر له ځمه

ودریدی نه شم غور ځیرم
تاو کړي غشي می د غم خوړلي دینه

ودی ویشتم پورته دى نه کړم
خلک ویشتلې مرغی زر پورته کوبنه

ورشه د یار خبر دی واخله
چی بی دیدنه دی ساته لیونی شونه

ورکه د کور کلی یاری شه
د زنی سر می دیوال کندي کندي کنه

وطن به ستا له قصده پرېردم
ستا چی د حسن دوران تیر شی رابه شمه

ستا د قسم وی مرگ راشه
کړه وړه ځوانی می خاوری کړه مینه

وطن د مور او پلار خواړه وی
جانانه دری واړه پرېردم تا سره ځمه

وطن می تن تن می وطن دی
د ن په وینو به پی ساتمه مینه

وطن می ستا له غمه پرینبود
خلکو ته وایم چی نیستی آخستی یمه

ولاره اوسه چی دی وینمه
چا دی صفت راته کاوه راغلی یمه

ولی دی سر په زنگنو کر
ما په خوانانو کی خوین کیری بی مینه

ولی دی مخ زما نه پت کر
آشنا غماز درته دروغ ویلی دینه

ولی به زه ورپسی نه خم
اوری په غاره مازدیگر کودر ته حینه

هر کله راشی د یار غمه
که سل می نور وی تا به پاس په تندی ورمه

هر مازديگر دى لوى اختر دى
گودره ! خُکّه دى صفت هر خُاى کومه

هغه دى هير دى که دى ياد دى
چى د کړکى شمال په دواړو لگيدنه

هغه ساعت به کله راشي
چى د آشنا سره به بر گودر له خمه

يا خو زما په زړه تياره ده
يا خو په ټوله دنيا پريوتل گردونه

يا خو زما نصيب خراب دى
يا خو به ټولى يارانى دغه شان وينه

يار مى اووم زه په اتم کى
يو کال به پاتى شم چى دواړه يو خُاى شونه

يار می په شنو سترگو مین دی
زه به دا توری سترگی چیرته بدلومه

يار می هندو زه مسلمان یم
د یار لپاره درمسال جارو کومه

ياره زمونږ کلی ته راشه
یو څه په جیب کی ستا لپاره گرځومه

یاری په تور او سپین کی نده
دا معشوقی خو غمښتی خونده کوینه

یاری خو تا پری کره کمبخته
که ما پری کړی وای ژړلی به دی وومه

یاری د دنګی جلګی خونده کړی
د پلو لاندی سړی غلی تیروینه

ياری د شنی لښتی گوډار دی

چا چی خوړلی رنگ يي ځای ته نه راجینه

ياری دی ټوله د ټکی وه

ښه شوه چی زر دی په مطلب ورسیدمه

ياری دی نه کوم دارپرمه

د لری لری ننداری به دی کومه

ياری دی نه وو خوب لیدل وو

څو می چی سترگی غړولی سبا شونه

آخري مصره يي دا کړی

اخري مه کړی د خوانانو مجلسونه

يو ځلی راغی خوله می ورکړه

لار يي صحیح کړه په غضب ککړه شومه

یو دی غریب پیدا کرم خدایه
بل دی مین په کبرجنی جلکی کرمه

یو زخم نه دی چی به جوړ شی
هزار زخونه می په زړه دی مړ به شمه

یو گوت او به منکی نه راکړه
د وصال نړی یم او به بهانه کومه

یو واری تینگه غیره راکه
بیا دی دادا له توپک ورکړه چی راختنه

یوازی خدای به پری خبر وی
د خدا ډکه خله خوله به چیرته ناسته وینه

یوازی ژوند می پکار ندی
چی جانان لارو زه به تور لحد ته ځمه

الله دی تا په چا مین کړی
چی تن دی روغ وی زړه دی پټ کوی دردونه

د پلار دی یوه توره وزه وه
تاته دا توری جامی چا وکړی مینه

وریچی دی نه خورمه مړه یم
ما سهر چای سره کلچې خورلی دینه

دا سپینه خوله دی هسپتال دی
د برکی سترگی دی ډاکټری کار کوینه

وړوکی ورور یی په ژړا کړه
چه شین خالی خور یی په بام راوخیژینه

مرگ ته می ولی خوشحالیری
خه به می پاتی په میراث کی تاله شینه

گذران می نور کلی کی نه شی
د مالت خلک پیغورونه را کوینه

که یاری کری نو یار دی زه یم
که یاری نه کری نو پروا دی نه لرمه

په بی وفا می زره بایلی
نه می خپلیری نه می زره صبر کوینه

دا خو زرگی دی چی لاتینک دی
کنی دومره غمونه دریا بونه وچوینه

په چراییز توپک می ووله
خو داسی مه وایه چی خله نه درکومه

زلفی می حُکه اوردی کری
چی زه په بام یم یار به لاندی زنگوومه

ورکوتی ما په یاری پوه کړی
اوس دی دبل غاړه کی واچول لاسونه

دا چی د گل غوندی تازه یم
زه د جانان تر څنگه اوس راپاڅیدمه

غاړه به ولی هسکه نه وړم
زه په نصیب د خپل آشنا ورسیدمه

دمینی نوم لارو بد نام شو
نن سبا پاکه مینه څوک چرته کوینه

د نن سبا مینه دوکه ده
په خوله زما په زړه د بل چاسره وینه

زما د مینی نه زړه تور دی
چه زه ژوندی یم بیا به نه کومه مینه

بنڪلا خوتا ورڪري خدايه
د ميني چل به ورته چا بنودلي وينه

ماله په سترگو کي ځاي راکړه
زه درله ځاي د زړه په کور کي درکومه

څنگه به د بنی ورځی خاوند شی
چی زه درله مینه درکوم اوته غمونه

زما په غور لختی خورپیری
لکه معلم چی په وړکو لښتې خوروینه

ورونو اختر ته خویندی بوتلی
بی وروره خویندی څنډلی ته ناستی دینه

خوله به په زوره درنه واخلم
زه پکتیا وال یم اونښ په ونه خیرومه

په مینتوب کی گتہ نشته
ورک مینتوب شه سړی روغ لیونی کرینه

خان به په خپله لاسه مړ کړم
د بی وفا جانان به ونه کړم پوښتنه

چی د پښتنی مور نه پیدا وی
هغه د یار په عزت سر قربانوینه

وايه وايه سبق وايه
چه لوی افسر شی ما به تا ته درکوینه

یو دی یاری می ورته ویلی
جلکی کړه شوه په خپلی ی وویشته

زه چه وره وم لیونی وم
د سپینی خولی د قدره شه خبره ومه

يار مي په ډله کي معلوم دي
توره لونگي گومني ما ورکړي دينه

دا نصيحتونه راته مه کړه
پخپله پوه يم په زرگي لرم حالونه

زما د سترگو نظر کم شو
ستا د وطن کوچي به څه رنگ لتومه

يار مي په باغ کي خرما غواړي
په سترگو روند شي زه خرما ولاړه يم

په زنکدن کي راته راشه
چي مي پوره شي د مين زړه ارمانونه

زما د کوزدي دسمال راواخلي
پاس بي جنده کړي چي ياران بي وگورينه

نن می دیار دراتلو ورخ دی
د لاس بنگری می په دسهال ترلی دینه

د سهر باده رب دی وچ کړه
مخ می دیار په لارو لوند وو وچ دی کنه

توره شپه وچاوده رڼا شوه
د گریوانه ځینې می وباسه لاسونه

اسمانه پاس سپور می ته وایه
ناوخته خیزه چی زه مور په دیدن شمه

سبا به ټول عالم ته وایم
چی بی وفا راځینې واخیستل لاسونه

زما یار نامرده نده
جانانه مکوه په ما باندی شکونه

په بسم الله ورته ورخيڙي
د جلي کټ د جلغوزي دي مات به شينه

واري د تورو زلفو تير شو
اوس يي په تورو زلفو نه نخلي بازونه

مخ مي ديار په خولو لوند دي
تر مازديگره مخ ناولي گرزيدمه

وار به يي تير د پيغلتوب شي
خله د زرکي په شان لنډ ږدي قدمونه

مورکي ماته مه قاريږه
نري شمال د مازديگر يم ورک به شمه

پيغلتوب عمر د خاني دي
خان چي د چا ديري ته ځي عزت يي وينه

پیغله چی نوی پغلتوب کری
لکه چهار ساله د نوکونو په سر خینه

اوبه می خکی گریوان می لوند شو
دیار په غیر به یی ورو ورو وچومه

چه کارته خی په لیلا شپه کره
لیلا جوړ کری د ورینمینو بالنبتونه

هغه پخوانی مزه دی نشته
لکه د زرو گنگری شور به دی کاوونه

د رباب به دی خونپی شم
د نامردانو نه می پت ساته مینه

نن می د کنپی خال لیدلی
پیغلی دی خواری شی چی نه به بردی خالونه

نه به چرسی د چرسو واوری
نه به عاشق د معشوقی واخلی لاسونه

یا می د خانه سره یار کړه
یا می په تورو خاورو وسپاره مینه

دغه د ستا د یاری زور دی
لکه لیونی په لاره هم کوتی شمارمه

مسافر ډلی ډلی راغله
زما د یار ډله وروستی دی رابه شینه

خالونه ډیر دی خدای دی ډیر کړی
د تندی خاله غلامی به دی کومه

چه یو مین وی بل پری نه وی
خومره مزه کړی چه زاری ورته کوبینه

خاونده روغ دی لیونی کرم
چی الله وایمه لیلا خولی ته راحینه

خاونده بیا دی پسرلی کرم
دتسه پاکه دی گلابو بوی راحینه

دا پیغلتوب دی ستا په غم شی
آشنا وچی شونیدی گرخی مری به شینه

مسافری ته دی خان جوړ کړو
چاره راواخه ما حلاله کړه مینه

یا به می سر خاوری ایری شی
یا به دی تاو کرم د شیشی غاری لاسونه

که بی له تا وخت تیریدلی
زه به په چیغو چیغو ولی ژریدمه

ماتہ د یخی وریچی راوری
خلک مینو ته شکری ورکوپنه

دجلی پلاره اژدهاره
لمن دی نیسه چی ډالر درواچومه

مین دی کرم خبر می نه اخلی
خدای دی په داسی یاری اور ولگوپنه

خبری لنډی لنډی وایه
دلاری سر دی خوک به حی خوک به راحینه

خبری لنډی لنډی وایه
که یار دی بل وی راته راگره جوابونه

که دی خندلی راته نه وای
غریب سری وم په خپل لار به تیریدمه

زړه می سوری وینی تری خاخی
دجدای کچکول پی لاندی گرځومه

په ما دی ټول کلی خبر کړ
په تا دی یو دادا خبر شو زړه دی چوپنه

پاس په کمره ولاړه کله
نصیب دچای اوبه زه درخیزومه

چی گناهونو ته دی گورم
یوه گوته ځای دی په جنت کی نه وینه

جلی چی ودیږی خوشحالیږی
په سترکو ژاړی په زړه کوری ماتوینه

د جگو غرو نه می راتیت کړی
په سمه لار کی بلا وخورى مینه

چه خبری کړی شونډی دی رپردي
گمان کی کیری دیاری اخلی لاسونه

مخ دکابل خله د بت خاک دی
سینه دی د پکتیا شینکی باغونه

په توره ټوک ټوک شی مړ مه شی
د بی ننگی اواز دی رامه شه مینه

مینه یم منکره نه یم
که شینکی خال می د چرو په خوکه حینه

سترگی می ډکی ډکی کیری
ستا د سرو جامو تصویر می ولیدنه

عاشق سری د رنگه تور وی
سوی په اور وی معشوقو رتلی وینه

لیونی بیا تنور لمبه کړ
د ډوډۍ پړق یې خوارلسم کلی ته ځینه

د مسافرو به څه حال یوی
یا به نهار وی یا به سپو خوړلی وینه

که گنهار یم خدایه ستا یم
د بیغمبر امت می څه له ځور وینه

د تعویذو مزی دی لنډ کړه
په عاشقانو دی زپری ولگاوونه

په تور لحد کی به ناری کړم
زه د دنیا نه ارمانجن راغلی یمه

د تور لحد غاری ته راشه
که څه نه وی راته پورته کړه لاسونه

دمسافر مرگونه دوه وی
یومسافر وی بل به کفن له کومه کړینه

افغانستان چری چری شو
هره چره کی شهیدان ناری وهینه

راشه دا تور لونگ می واخله
یار می شهید شو لونگ چاته واچومه

زما چهارگل خلور پری دی
داسی تیری دی هر سری حالوپنه

جلی د تیکری پیخی نه نیسه
که د یاری مطلب پی وی کړه به شینه

چه په مین شوی پری پی نړدی
که خور دی نه وی زړه مور ورکړه مینه

چهارگل می ستا په بریت کی خبن شو

تر دروازی پوری جوړه درسره سمه

یاری دی غتی جلی خوند کړی

وره دی ورکه شه نوکړې لکوینه

سترگی خو تا ورکړی خدایه

دا نری باڼه یی په زرگر جوړ کړی دینه

زه په مین سړی پوهیږم

سر یی بېر وی گریوان خیری گرځوینه

د جانان زیږی زیږی سترگی

لکه وزی ته چی لنده کش کړی مینه

تابوت می مه بندوه یاره

دا می وعده دی بیا دنیا ته نه راځه

په یو سترګک به دی مین کړم
نه به دی یار کړم نه به درکړم ځوابونه

لځده بڼه خدمت یی وکړه
زما جانان د ارمانو سره درځینه

چه په ورکړی مین نه شی
سبا به سری سترګی ولاړ وی بل به یی وړینه

سترګی د ستا سترګی زما دی
ماتاته کله د یاری ویلی دینه

په جنازی می بیره وکړی
ناوخته کیږی نابلد وطن ته ځمه

د جګو غرو توره خاماره
تا چی خوړم خبره کړی به دی ومه

په مخ می سپینی اوبنکی راشی
ستا چی وره وره خدا را یاده شینه

کلی کی مشر سری خوند کری
لکه جنده د پادشاهی ولاړه وینه

نن بی مورہ لور ودیری
خوک به خدا کری خوک شونډی بوخوینه

ملا به خپله لور مین دی
نه په روا دی نه پی بل ورکوپنه

مه اندیبنی کره مه خورونه
اندیبنی وینه وچوی رنگ زیروینه

د توی نه پوری یاری مه کره
یا به باران وی یا به توی راغلی وینه

دتا یاری می کړی نه وای

ځان می د سیند په خپو وړی وای مینه

کله به وم کله به نه وم

زما یاری په ږنگه مه بوله مینه

چاته می هیڅ ویلی نه دی

بی موره زوی یم هر سړی می تنگوینه

بنگړی نیم کارته کړه نیم پورته

مړوند خالی کړه چی زه سر ولگوممه

اسمعیل خان می مسافر شو

همرزولو ځکه ژوندون خوند نه راکوینه

نه می هیږیری څنگه وکړم

د اسمان تر ستورو ډیر دی شول کالونه

جانانه لوی اختر ته راشه
ما په کوچنی اختر کی ډیر ژړلی دینه

ستا د یوی ورځی خداوه
زه به ژړا درپسی ټول عمر کومه

زړگی منلی یار می ته پی
هسی په خوله خدا له نورو سره کرمه

مسافری دی ډیره وکره
رب دی نصیب په خپل وطن وکره مینه

که زړه ته سل ځل تسلی ورکړم
په سترگو لیدلی جانان کله هیروینه

وطن د سرو گلونو باغ دی
دمسافرو پکی نشته نصیبونه

جانانه خپل وطن ته راشه
تا په پردی وطن کی څه لیدلی دینه

مسافری دی ډیره وکره
رنگ می دی هیر دی به نامه دی یادومه

ورکيه مین پی که غریب پی
چی تور کالی دی روزانه په غاره کی وینه

که چا لونگ لیدلی نه وی
پیغله خوله که د لونگو بوی تری ځینه

دیوال سوری کره کوتی راکره
پلار دی ختگر دی بیا به جور کړی دیوالونه

د مسافرو مل شی خدایه
د زره په مینه تیروی د یار غمونه

زه ستا په دوه سترگو مين يم
که خلک نور گمان کوی رانده دی شينه

مسافر تلی درجکه نه شوم
گیله من نه شی زه سلکو نیولی ومه

عمر د غم راباندی تیر شو
دابق عمر که لمبه شی تیر به شينه

خوانی زما لکه گلاب دی
لاسونه مه راوړه زری زری به شمه

ما دخپل ځان نه جدانه کړی
چه تا سره يم زړه زما خوشحاله وینه

لاس می د غاری راچاپیر کړه
چی می پوره شی د مین زړه ارمانونه

مسافر تلی درجگه نه شوم
رب می دی شله کری په دواره زنگونه

جانانه خه لوبی دی وکری
ته بی وفا شوی زه یوازی پاتی شومه

په ناموس جنگ په وطن جنگ دی
د وطن جنگ ته په غورځنگ ورځه مینه

په جنازه کی می گل کیږده
چی د لاس ننبی دی په قبر می ساتمه

مخ ته می مه گوره کافر شوی
زه مسافر لالی په خدای سپارلی یمه

مینی دی داسی لیونی کرم
بازار ته لار وم په سودا نه پوهیدمه

مینی دی داسی لیونی کرم

ورخ د شبی وه زه د جمعی لمانجہ ته تلمه

جلکی په باغ کی کالی مینجی

تیکری بی نشته مخ په پانو پتوینه

یار می توپک زه بی گولی یم

په تورو غرو می گرځوی ورکه بی کرمه

غم د د زغم خبره نده

نور به په چیغو چیغو کلي خبرومه

په کت کی دوه گوتی ځای راکړه

لکه لرم به دیوالو راغلی یمه

زړه چی مین شی سترگی ژاری

بانہ ولار وی اوبنکی غواری رخصتونه

راڄه چي دواڙه سره لاڙ شو
په زيارتو به گرڇو و گگر سرونه

راڄه چي دواڙه سره لاڙ شو
وروستي خبري به سپينڀيري لنڊوينه

په ونه داڙه سره سم يو
په تامي تير دي گرگتي خنو سرونه

سترگي دي بنبي دي چي وڙي دي
که لڙي غتي واي خوڙي به دي ومه

زڙه مي سوري ويني تري خاڄي
هم ظالمانو په چڙ وهلي يه

مازديگر مه گوره ما گوره
مازديگر تل وي زه به کله ومه

خوشحاله ته اوسى جانانه
که زما ټول عمر د غم وی او تیر به شینه

په لوړو غرو رانه پنايي
سپینی سپورمی ته سلام کړه سلام به کړمه

گریوان می ټول په اوبنکو لوند دی
ما د اشنا له غمه ډیر ژړلی دینه

زړه به می ولی نه دردیږی
به ما شرمیږی وایې نه دی پیژمه

د دیدن ټایم راته بدل کړه
مور می شکی شوه ما گودر ته نه پرېږدینه

که باران اوری ودی اوری
واری دی نه اوری چی لاری بندوینه

که د زلمو نه پوره نه شوه
گرانه وطنه جینکی به دی ساتینه

ته د شپې په خوب کې راشی
ته په خندا شې زما اوبنګې په مخ ځینه

لحد می ټول په وینو سور شو
د بیلټانه په چارو غوخ راغلی یمه

چی مازدیګر پری بنایسته کیری
هغی جینی له مور منګی نه ورکوپنه

والسلام

په احترام

لیکوال: اسمعیل خان «امینی»

**Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library**